Momsreglerna behöver anpassas till en cirkulär bygg- och anläggningssektor

Bygg- och anläggningssektorn är materialintensiv och har stor potential att bidra till en mer cirkulär resursanvändning. Ökat återbruk av byggprodukter, överblivet byggmaterial och material som tas till vara vid renovering och rivning kan minska både avfallsmängderna och behovet av jungfruliga råvaror. Samtidigt kan det bidra till mer resurseffektiva och konkurrenskraftiga affärsmodeller.

Dagens momsregler är emellertid inte anpassade till de materialflöden och affärsmodeller som uppstår i en cirkulär bygg- och anläggningssektor.

Momskonsekvenserna skiljer sig åt beroende på hur materialet överlåts, exempelvis genom försäljning, gåva eller mot att mottagaren står för demontering eller transport. Även förhållandevis enkla återbrukstransaktioner kan därför medföra krav på värdering, fakturering och momsredovisning.

Återbruk ska inte missgynnas i förhållande till kassering

Ett särskilt problem uppstår när ett företag har överblivet byggmaterial eller material som tagits till vara vid renovering eller rivning och som företaget inte längre behöver, men som fortfarande kan återbrukas.

Om sådant material ges bort utan ersättning kan företaget behöva uttagsbeskattas, trots att företaget inte får någon betalning. Om samma material i stället kasseras uppkommer ingen motsvarande momskostnad. Momsreglerna kan därmed göra det mer kostsamt att ge bort användbart material för återbruk än att kassera det.

Momsreglerna behöver underlätta återbruk av byggmaterial, inte försvåra det. Momsreglerna bör så långt som möjligt vara neutrala i valet mellan kassering och återbruk.

Byggföretagen anser inte att nya begränsningar av avdragsrätten för ingående moms är rätt väg för att främja cirkularitet. Fokus bör istället ligga på att undanröja momsmässiga hinder för återbruk och därigenom göra cirkulära lösningar enklare och affärsmässigt gångbara för företagen.

Cirkulära materialflöden ska inte medföra en oproportionerlig administrativ börda

Problemet handlar inte bara om den faktiska momskostnaden. Cirkulära materialflöden kan också medföra en betungande administration.

Material kan exempelvis överlåtas utan kontant ersättning mot att mottagaren står för demontering och/eller transport. Ett sådant upplägg kan momsmässigt utgöra en bytestransaktion. Parterna behöver då värdera och fakturera sina respektive tillhandahållanden samt redovisa moms.

Liknande frågor uppkommer inom organiserade återbruksinitiativ och återbrukshubbar, där företag lämnar överblivet nytt material och material som tagits till vara vid rivning för fortsatt återbruk. Beroende på hur verksamheten är organiserad och relationen mellan parterna kan det givande företaget behöva hantera ytterligare frågor om moms och värdering av det material som ges bort.

Moms är bara en av flera utmaningar för ett ökat återbruk. Även lagerhållning, logistik, projektplanering och andra praktiska förutsättningar har stor betydelse. Otydliga eller komplicerade momsregler skapar emellertid ytterligare osäkerhet och administration och gör cirkulära lösningar svårare att genomföra i praktiken. Detta kan vara särskilt utmanande för mindre företag, som har mindre resurser och begränsad skattekompetens.

Företag ska kunna utveckla och använda cirkulära lösningar utan att mötas av onödig regelkomplexitet.

Avdragsrätten för rivnings- och demonteringskostnader behöver förtydligas

En separat fråga gäller avdragsrätten för ingående moms på rivnings- och demonteringskostnader när material tas till vara för återbruk.

När byggnadsdelar demonteras för att säljas eller på annat sätt användas i momspliktiga transaktioner finns ett samband mellan kostnaderna för att ta till vara materialet och den efterföljande momspliktiga verksamheten. Reglerna om avdragsrätt för rivnings- och demonteringskostnader i sådana cirkulära materialflöden behöver därför vara tydliga och förutsebara.

Denna fråga behöver också beaktas vid en översyn av momsreglerna för gåvor. Åtgärder som syftar till att underlätta gåvor av material för återbruk får inte oavsiktligt skapa nya hinder genom att begränsa avdragsrätten för ingående moms på kostnader för att ta till vara materialet.

Momsbehandlingen av material som lämnas vidare för återbruk och avdragsrätten för ingående moms på tillhörande rivnings- och demonteringskostnader behöver därför ses i ett sammanhang.

Tydliga och praktiskt tillämpbara momsregler är viktiga för konkurrenskraften

En cirkulär bygg- och anläggningssektor förutsätter inte att momssystemet gynnar en viss affärsmodell. Däremot måste regelverket kunna hantera nya och förändrade cirkulära materialflöden utan att skapa onödiga kostnader, osäkerhet eller administrativa bördor.

Byggföretagen anser därför att EU:s momsregelverk bör utvecklas utifrån följande principer:

- Återbruk ska inte missgynnas i förhållande till kassering.
- Cirkularitet bör främjas genom att hinder för återbruk undanröjs, snarare än genom att nya begränsningar införs i avdragsrätten för ingående moms.
- Momsreglerna för gåvor och andra överlåtelser inom cirkulära materialflöden ska vara tydliga, förutsebara och enkla att tillämpa.
- Reglerna ska spegla förutsättningarna för cirkulära materialflöden i bygg- och anläggningssektorn. Återbruk är inte begränsat till varor av lågt värde eller gåvor till välgörenhetsorganisationer. Överblivet byggmaterial och material som tas till vara för återbruk kan exempelvis överlåtas mellan företag, skänkas till skolor och andra organisationer eller lämnas till återbrukshubbar.
- Momsreglerna för material som lämnas vidare för återbruk och avdragsrätten för ingående moms på tillhörande rivnings- och demonteringskostnader behöver därför ses i ett sammanhang. Åtgärder som underlättar gåvor får inte skapa nya momsmässiga hinder för att ta till vara material för återbruk.
- Momsreglerna ska möjliggöra fungerande och skalbara cirkulära affärsmodeller. Ett tydligt och praktiskt tillämpbart momsregelverk kan bidra till innovation, effektivare resursanvändning och stärkt konkurrenskraft för europeiska företag.

Målet är att momssystemet inte ska stå i vägen när företag önskar tillvarata användbara byggprodukter och material för återbruk.

© The Swedish Construction Federation 2026
Report Writer
Sofie Wilhelmsson,
Tax specialist, The Swedish Construction Federation
sofie.wilhelmsson@byggforetagen.se